Memo Omgevingswet: adviesrecht, participatie en delegatie

Inleiding

Sinds 1 januari 2024 geldt de **Omgevingswet**. Deze wet vervangt onder andere de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) en bundelt 26 wetten over de fysieke leefomgeving. De bedoeling is om **regels eenvoudiger, overzichtelijker en beter op elkaar afgestemd** te maken. De wet stimuleert samenwerking, maatwerk en vroegtijdige betrokkenheid van belanghebbenden.

De wet is al enige tijd in werking, deze memo geeft een korte toelichting op de begrippen ‘Adviesrecht’, ‘Verplichte participatie’ en ‘Delegatie’; en wat de taken, rollen en verantwoordelijkheden de gemeenteraad en het college hieromtrent zijn.

Achtergrond: waarom de Omgevingswet?

De Omgevingswet is ingevoerd om beter in te spelen op complexe ruimtelijke opgaven. Denk aan woningbouw, klimaatadaptatie, energietransitie en natuurherstel. De oude wetgeving was versnipperd en traag. De nieuwe wet biedt meer ruimte voor **lokaal maatwerk, snellere besluitvorming en betere afstemming** tussen overheid, initiatiefnemers en omgeving.

1. Adviesrecht

Bij het verlenen van aanvragen voor een omgevingsvergunning die **afwijken** van het omgevingsplan, zijn de bevoegdheid van het college. De raad kan aangeven in welke gevallen zij het recht wil hebben om advies te geven. Dit betekent dat het college u moet informeren en om advies moet vragen voordat het een besluit neemt.

- Uw advies is **bindend** en vastgelegd in artikel 16.15 van de Omgevingswet.
- Onder de Wabo bestond dit formele recht niet.

Voorbeeld:
Een projectontwikkelaar wil woningen bouwen op een locatie waar volgens het omgevingsplan geen woningbouw is toegestaan. Het college wil meewerken aan het plan door een vergunning te verlenen. Voordat het college een besluit neemt over de aanvraag, vraagt het de raad om advies over het initiatief.

2. Verplichte participatie

Bij een formele aanvraag voor een ruimtelijke ontwikkeling moet de initiatiefnemer aangeven of belanghebbenden zijn **betrokken**, en wat daaruit is gekomen. Participatie is verplicht, maar de vorm is vrij.

- Met de ‘Leidraad Participatie Gemeente Vught’ en ‘Participatiebeleid 'Samen Vught maken’’ is invulling gegeven aan de **doelstellingen** voor participatie, en zijn er verschillende **vormen en niveaus** van participatie geïdentificeerd.
- Onder de Wabo was participatie nog niet verplicht, maar werd het wel al gestimuleerd.

Voorbeeld:
Een agrariër wil een nieuwe stal bouwen. Omwonenden maken zich zorgen over geur en verkeer. De initiatiefnemer organiseert een informatieavond en verwerkt waar mogelijk de zorgen in het ontwerp. Bij de aanvraag beschrijft de agrariër dat participatie heeft plaatsgevonden en op welke wijze.

3. Delegatie

De gemeenteraad kan bepaalde **bevoegdheden** delegeren aan het college, bijvoorbeeld het vaststellen van delen van het omgevingsplan of het nemen van besluiten over specifieke vergunningen. Zo hoeft de raad niet telkens opnieuw te besluiten over vergelijkbare aanvragen.

- Delegatie moet passen **binnen de kaders** die u als raad stelt.
- Dit biedt ruimte voor **snellere en efficiënte uitvoering** door het college.
- Onder de Wabo kon het college alleen handelen met een ‘verklaring van geen bedenkingen’ van de raad. Deze is komen te vervallen.

Voorbeeld:
Een projectontwikkelaar wil 20 woningen bouwen binnen een vastgesteld uitleggebied. De raad heeft eerder al ingestemd met de kaders, het college kan daarom binnen deze kaders over het initiatief een besluit nemen.

Tot slot

De Omgevingswet is ingevoerd om sneller en efficiënter te kunnen werken. Ook in de samenwerking tussen de raad en het college biedt dit mogelijkheden. Dat vraagt om heldere afspraken in de taken, rollen en verantwoordelijkheden. Vergelijk het met een schip, daar is één kapitein en die bepaalt de koers, het einddoel en de regels voor onderweg. De kapitein kijkt vooruit, stelt kaders en houdt overzicht.

Het college is de stuurman: die zorgt dat het schip daadwerkelijk vaart, obstakels ontwijkt en op tijd aankomt. De stuurman hoeft niet bij elke golf of windvlaag terug naar de kapitein - zolang de stuurman maar binnen de afgesproken koers blijft.

De kapitein hoeft niet elk detail te beslissen. Door vooraf duidelijke kaders te stellen, kan de stuurman snel en adequaat handelen. Dat voorkomt vertraging en maakt de reis efficiënt.

Kortom: door duidelijke kaders te stellen, gebruik te maken van uw adviesrecht en participatie te stimuleren, blijft u als raad aan het stuur. Delegatie biedt ruimte voor efficiënte uitvoering, waarbij uw koersbepalende rol centraal blijft.